

SvD

Publicerat 10 november 2004 05:30

De lurade eleverna

Kolumn | Tillståndet i skolan

När jag gick gymnasiet i början på 1970-talet i Helsingborg var nästan alla mina ämneslärare disputerade. Vi elever satt andäktigt och lyssnade till fantastiskt inspirerande lektorer som docerade från katedern. Trettio år senare finns det dyslektiker med läs- och skrivsvårigheter som utbildar sig för att bli gymnasielärare i svenska, berättar en elev på lärarhögskolan för mig. Trettio år senare är det även "förbudet" att hålla docerande katederundervisning mer än 15 minuter, berättar hon. I stället ska eleven självständigt söka information på internet och utifrån detta dra egna slutsatser och föra logiska resonemang - något som bara knappt hälften av eleverna klarar, menar hon.

Lärare verkar leta på universitet och bland doktorsavhandlingar efter arbetsuppgifter att sätta i händerna på eleverna. Ibland skjuter de långt över vad ens den duktigaste elev kan klara. När min egen dotter gick i åttan fick hon i ämnet teknik i uppgift att skissa på människans möjligheter att bosätta sig under de stora haven - och beskriva de miljö- och energimässiga konsekvenser detta kunde få! Vi fick gå till vår civilingenjörsgrevar, som även han fick problem med att lösa uppgiften. Långt ifrån alla elever har grann- eller föräldraexpertis att tillkalla. Detta ligger knappast i linje med den pedagogiska doktrinen som uppenbarligen ytterst gäller för skolan - nämligen att skapa ökad jämlikhet.

Så står vi då där år 2004 med en skola där alltför elever misslyckas med att få helt godkänt i nian. Andelen elever utan betyg i ett eller flera ämnen var i fjol 25 procent. Och det har blivit allt sämre år från år i en förfärande hastighet.

I början av 1990-talet var det under 5 procent som blev utan avgångsbetyg i två eller flera ämnen. För fem år sedan var det drygt 20 procent. Även med hänsyn till förändrade mätmetoder och till invandrartäta kommuner har det blivit väsentligt sämre prestationer i alla kommuner, även i Danderyd och Lidingö.

I Skolverkets just publicerade nationella utvärdering

konstateras att grundskoleelevernas kunskaper i matematik, kemi och läsförståelse har försämrats de senaste tio åren. Varför?

Som vanligt skyller alla på bristande resurser. Utbildningsminister Thomas Östros sade i slutet av oktober att resultaten är en direkt konsekvens av besparingar på skolan. Det är inte sant.

Det är en myt att den svenska skolan lider av bristande resurser. På 1970-talet kostade en grundskoleelev i Stockholm 43 700 kronor per år i dagens priser, 1993 kostade hon 58 000 kronor och 1998 70 100 kronor. Nu kostar hon nästan det dubbla mot 1973, eller 82 200 kronor i fasta priser. Kan man verkligen då tala om bristande resurser?

Lärartätheten är det inte heller så pjåkigt med, på 1970-talet gick det 14 elever på varje lärare, nu går det bara tolv. Sverige hör till de länder som lägger allra mest pengar på skolan samtidigt som vi prestationsmässigt ligger strax under snittet för OECD-länderna. Om vi nu satsar så mycket resurser, varför presterar då inte eleverna bättre resultat?

Svaret

är att Sverige har för låg kvalitet på många av lärarna, bristande fokus på kunskapsinläring, flummig pedagogik och en massa kringuppgifter som drar onödiga resurser.

Det gör den till en verksamhet som är omöjlig att styra och leda med sina 35 olika mål och 23 olika riktlinjer - jag har räknat dem - däribland målet att skapa en demokratisk värdegrund. Hur man nu mäter hur stor andel av eleverna som fått i sig det efter avslutad skolgång?

Det är inte lärarnas fel att eleverna inte presterar bättre, det är skolsystemet som inte ger de rätta förutsättningarna. Svenska elever är grundlurade. De har inte ens fått jämlika förutsättningar att klara av inlärningsmetoderna. Punkt. Slut.

Monica Renstig är ekonomijournalist och författare. Hon driver Women's Business Research Institute och Women's Business School AB.

MONICA RENSTIG
monica.renstig@wbs.se

Detta är en utskrift från Svenska Dagbladets nätupplaga, **SvD.se**